

Riigikantselei
riigikantselei@riigikantselei.ee

Teie 09.04.2026 nr 2-5/26-00762/
Meie 28.04.2026 nr 1.2-3/985-2

**Ettepanek valitsuse seisukoha kujundamiseks
perehüvitise seaduse muutmise seaduse eelnõu
kohta (876 SE)**

Lugupeetud riigisekretär

Vastavalt Riigikantselei 10.04.2026 resolutsioonile 2-5/26-00762 esitame Sotsiaalministeeriumi seisukoha perehüvitiste seaduse muutmise eelnõu (876 SE) kohta.

Eelnõuga soovitakse tõsta lapsetoetusi, üksikvanema lapse toetust ja elatisabi.

Eelnõu eesmärk parandada lastega perede majanduslikku toimetulekut ja toetada lapsi kasvatavaid peresid on kahtlemata oluline. Laste ja perede heaolu on valitsuse jaoks väga tähtis ning mõistame hästi, et elukalliduse tõus, eluasemekulud ja igapäevased pere eelarvekulud mõjutavad paljusid peresid.

Eesti rahaliste perehüvitiste osakaal SKP-s on Euroopa Liidu võrdluses kõrge: Eesti kulutab perehüvitistele ligi 2,4% SKP-st. 2025. aastal moodustasid sellest peretoetused ligikaudu 407 miljonit eurot ja vanemahüvitised ligikaudu 350 miljonit eurot. Samas on oluline, et perede toetamisel ei keskendutaks üksnes rahalistele toetustele. Majanduslik toimetulek on väga oluline, kuid sama oluline on see, et peredele ja lastele oleksid päriselt kättesaadavad vajalikud teenused, nagu laste vaimse tervise abi, tugiteenused, rehabilitatsioon, lastekaitse, puudega laste abi, perelepitus, vanemlustugi ning muud teenused, mis aitavad ennetada probleemide süvenemist. Kui riik suunab suure lisakulu üksnes universaalsete rahaliste toetuste tõstmisse, võib see vähendada võimalusi tugevdada teenuseid, mille kättesaadavus on paljude laste ja perede jaoks otsustava tähtsusega.

Teine oluline teema, mis mõjutab noorte perede kindlustunnet ja laste planeerimist, on oma kodu kättesaadavus. Eluasemekulude vähendamise ja laenuturu konkurentsi parandamise ühe sammuna on valitsus esitanud Riigikogule asjaõigusseaduse ja asjaõigusseaduse rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega lihtsustatakse eluasemelaenude refinantseerimist. Lisaks analüüsitakse täiendavaid meetmeid, mis aitaksid muuta kodu soetamise noortele peredele kättesaadavamaks.

Teadlaste analüüsid näitavad, et sündimuse ja perede majandusliku kindlustunde toetamisel on Eestis üks mõjusamaid meetmeid olnud vanemahüvitis. Vanemahüvitis aitab säilitada vanema sissetuleku ajal, mil ta on lapse kasvatamise tõttu tööturult ajutiselt eemal, ning on avaldanud positiivset mõju eeskätt teise ja kolmanda lapse sünni tõenäosusele. Seetõttu peab

Sotsiaalministeerium oluliseks arendada perepoliitikat viisil, mis tugevdab just neid lahendusi, mille mõju perede kindlustundele ja sündimusele on kõige selgem. Vanemahüvitise süsteemi edasiarendamine on valitsuse jaoks oluline ning sellekohane töö Sotsiaalministeeriumis käib.

Elatisabi puhul on oluline, et riik on seda meedet juba oluliselt tugevdanud – 2024. aastast tõusis elatisabi 100 eurolt 200 euroni. Edasine arutelu ei saa aga piirduda üksnes toetuse summa suurendamisega. Probleemi keskmes on see, kuidas tagada, et laps saaks talle kuuluva ülalpidamise tegelikult kätte, kuidas vähendada vanematevahelisi vaidlusi ning kuidas motiveerida elatisvõlgnikke oma kohustust täitma. Seetõttu tuleb enne uute püsikulude võtmist vaadata elatisabi ja elatise süsteemi tervikuna ning hinnata, millised muudatused aitavad lapsi kõige paremini.

Seletuskirja kohaselt tooks kavandatav muudatus riigieelarvele kaasa ligikaudu 55–60 miljoni euro suuruse täiendava püsikulu aastas. Rahandusministeerium ei kooskõlasta eelnõu, kuna seletuskirjas puudub mõjude hindamine vastavalt hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale ning mõjude hindamise metoodikale ning muudatusega tekkivatele lisakuludele puudub katteallikas. Eelarvemõjuga otsuste tegemine toimub riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve protsessis.

Seetõttu ei toeta Sotsiaalministeerium eelnõu esitatud kujul. See ei tähenda, et lastega perede toimetuleku parandamine ei oleks oluline, vaid et püsivate kulukohustuste võtmine peab toimuma riigieelarve tervikprotsessis ning arvestama nii meetmete mõju, kulude katteallikaid kui ka riigi muid kohustusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Gerli Baida
Gerli.Baida@sm.ee

Artur Panov
Artur.Panov@sm.ee